

12. HAFTA

SPOR VE REKREASYON ALANLARININ TASARIMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR ÖNCELİKLER

Ünitede Ele Alınan Konular

- Doğada Yapılan Etkinlikler
- Çevre Koruma ile İlgili Yaşanan Sorunlar
- İyi Uygulamalar

ÜNİTE HAKKINDA

- Kavramsal çerçevede doğal çevre spor ilişkisi açıklanmıştır.
- Doğal alanları tanımlamıştır.
- Spor alanında iyi uygulamalar açıklanmıştır.

ÖĞRENME HEDEFLERİ

- Spor ve çevre kavramlarına ilişkin temel bilgileri edineceksiniz.
- Sporda sürdürülebilirlik uygulamaları hakkında bilgi sahibi olacaksınız.

ÜNİTEYİ ÇALIŞIRKEN

- Anlatılan konuları dikkatle okuyun, verilen örnekleri inceleyin.
- Bilgilerinizi sık sık gözden geçirin, çalıştığınız konuları sürekli tekrarlayın.
- Bölümün sonunda verilen kaynaklara ulaşın onlardan da yararlanmaya çalışın.

Doğada yapılan sporlarla ilgili olarak yaygın şekilde tartışılan önemli konulardan bir konu ormanların tahribidir (MacLellan ve ark., 2000). Sportif faaliyet alanları oluşturmak amacıyla ağaç kesimi, bitki örtüsü ve yaban hayatı üzerinde olumsuz etkiye yol açmaktadır. Ormanların tahribi, biyolojik çeşitliliğe zarar verdiği gibi, erozyona neden olmaktadır.

Su kirliliği bir başka sorundur. Dağlık ve ormanlık alanlarda tuvaletler, akarsulara ve içme suyu kaynaklarına yakındır. Banyo için kullanılan sabun ve şampuanlar, tabak vb. yıkanmasında kullanılan kimyasallar, giysilerin yıkanması sonucu ortaya çıkan bütün kirli sular, doğrudan akarsulara karışmaktadır (MacLellan ve ark. 2000). Bu nedenle doğa sporları etkinlikleri sırasında kimyasal ürün kullanımından kaçınılmalı temizlik için kullanılan ürünlerin organik olmasına dikkat edilmelidir.

Spor faaliyetlerinin ormanlara verdiği diğer bir zarar da , doğada doğa sporları faaliyetleri (hiking, treking, kampçılık vb.) sırasında çok sık görülen ateş kullanımı dikkatsizliği ve bunun yol açtığı orman yangınları biçiminde kendini göstermektedir (Aslan ve Aktaş, 1994). Bunun yanında özellikle araçların düzensiz olarak orman alanı içinde dolaşmaları ve gerçekleştirilen yoğun doğa sporu etkinlikleri üst toprağı sıkıştırarak toprak geçirgenliğini azaltması nedeniyle doğal ortamın doğrudan veya dolaylı olarak tahribine neden olmaktadır. Kıyı bölgelerde ve göl kenarlarında, yoğun etkinlik nedeniyle sahil kumları, otomobil ve insan çığnemeleri sonucu erozyon başlatmakta ve kumlar tarım arazilerine akarak, onların verimsizleşmelerine neden olmakta, aynı zamanda göllerde olumsuzluklara yol açmaktadır.

Doğada yapılacak etkinlerde sürdürülebilirliğin sağlanması için yapılması gerekenler (QORF, 2009)

Öngörülen	Yapılması Gereken
Etkinlik planı yapılmalı	Ziyaret edilecek bölgede uyulması gereken kurallar bilinmelidir
	Ani hava değişimleri, acil durumlar ve tehlikeli durumlar için hazırlıklı olunmalıdır.
	Etkinlik süresinin dışına çıkılmamalı
	Atık miktarını en aza indirmek için ambalajı tekrar kapatılabilen besinler tercih edilmeli
Grup büyüklüğüne karar verilmeli	Bazı koruma kapsamındaki bölgelerde aynı anda sınırlı sayıda insanın ziyareti kabul edilir.

	<p>Doğada yapılan bir etkinlik için aynı alanda önerilen grup büyüklüğü 8 kişi ya da daha azdır.</p>
Fauna korunmalı	<p>Hayvanlar uzaktan izlenmeli, dokunulmamalı ve kovalanmamalıdır.</p>
	<p>Hayvanları beslemeye çalışılmamalıdır. Çünkü hayvanlar beslemek onların sağlıklarına zarar verip davranışlarını değiştirirken, predatörlerine ve diğer tehlikelere karşı onları ortaya çıkarır.</p>
	<p>Gıdalar, erzaklar ve güvenli bir biçimde depolanarak hayvanların onlardan uzak durması sağlanmalıdır.</p>
	<p>Çiftleşme ve yuvalama ve yavrularını besleme gibi yaban hayatı için hassas olan dönemlerde onları özellikle rahatsız etmekten kaçınmalıyız.</p>
Habitat korunmalı	<p>Tek sıra halinde yürüyüş, binicilik, araba kullanımı gibi etkinlikler nedeniyle ortaya çıkan erozyondan bitkilerin ve çamurdan oluşmuş bile olsa patikaların tahribatından kaçınılmalıdır.</p>
	<p>Kültürel, tarihi yapılar ve eserlere dokunulmamalı böylece geçmiş korunmalıdır.</p>
	<p>Taşlar, bitkiler ve diğer doğal nesnelere nasıl bulunduyorsa öyle bırakılmamalıdır.</p>
	<p>Sabunlar , deterjanlar, petrol, yağlar , böcek ilaçları ve güneş koruyucuları gibi her türlü kimyasal maddenin su yollarını kirletmesinden kaçınılmalıdır.</p>
Su yolları ve göller korunmalı	<p>Akarsu kenarları korunmalı, kamp alanı akarsulardan ve akış yönlerinden en az 50 metre uzakta olmalıdır.</p>
	<p>Duş alırken ya da bulaşıkları yıkarken, su akarsulardan ve akış yönlerinden uzağa taşınmalı ve az miktarda toprakta çözünebilir sabun kullanılmalıdır.</p>
	<p>Tuvalet alanı olarak göl ve su yollarından en az 100 metre uzaklıktaki alanlar kullanılmalıdır.</p>
Kamp yeri seçimi	<p>Ziyaret edilecek alandaki kamp kuralları ve koşulları önceden kontrol edilmelidir. Önceden izin alınıp alınmaması gerektiği</p>

	<p>bilinmelidir. Bazı bölgelerin sınırlı sayıda kullanıcıya izin verdiği unutulmamalıdır.</p> <p>Kamp alanında çadır kurmak için düz ve dayanıklı bir yüzey seçilmelidir. Hassas çimlerin yada yeniden canlanması uzun zaman alacak habitatların bulunduğu alanlara çadır kurmaktan kaçının.</p>
Atıkların uzaklaştırılması	<p>Kamp yerinden ayrılmadan önce kamp alanı ve etkinlik alanları incelenmeli çöpler toplanmalıdır. Kamp alanından ayrılırken, ilk geldiğinizden günden daha temiz olmasına dikkat edin.</p> <p>Eğer tuvalet yoksa katı atıkları su alanlarından ve akış yönlerinden en az yüz metre uzakta 15cm derinliğe gömmek gereklidir.</p> <p>Hijyen ürünleri kesinlikle toprağa gömülmemelidir.</p>
Kamp Ocakları ve Ateş Kullanımı	<p>Ziyaret edilen bölge koşulları aktive öncesinde kontrol edilmeli ateşe izin verilip verilmediği öğrenilmelidir.</p> <p>Açık bir ateş yerine yemek pişirmek için gaz ocağı ya da hafif yakıtlarla çalışan ocaklar kullanılmalıdır.</p> <p>Açık ateş kullanılacaksa bir ateş simidi ya da çukuru kullanılmalıdır.</p> <p>Ateş küçük tutulmalı, bitkilerden ve çadırlardan uzakta tutulmalıdır.</p> <p>Kamp çevresinde habitat için hayati önemi olan ölü odun parçalarını toplamaktan kaçının.</p> <p>Kamp yerinden ayrılmadan önce yaktığınız ateşi mutlaka söndürün.</p> <p>Yangın tehlikesi olduğundan ateşi aydınlatma olarak kullanmayınız.</p>
Başkalarına Saygılı Olma	<p>Sizin hakkınız olduğu kadar diğer ziyaretçilerinde açık alanlarda eğlenceli vakit geçirmeleri için onlara saygılı olun.</p> <p>Açık alanlara ve diğer kullanıcılara karşı saygılı olun.</p> <p>Yüksek ses ve gürültüden kaçının. Doğanın sesinin etrafa hakim olmasına izin verin.</p>

1.2.1.Doğa'da Yapılan Etkinliklerde Sürdürülebilirliği Sağlamak İçin

- Biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik hukuksal ve kurumsal düzenlemeler yapılması.
- Doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı için toplumun her seviyesinde doğa koruma kavramları ve prensipleri ile ilgili eğitim sağlanması.
- Tüm korunan alan kullanıcıları ile işbirliği yapılarak halkın çevre korumaya ilişkin bilincinin artırılması.
- Kaynakların sürekli ve dengeli kullanımı sağlanmalıdır; doğal sosyal ve kültürel kaynaklar, koruma-kullanma dengesi sağlanarak kullanıma açılmalıdır (Demirayak, 2002)
- Yerel toplumla sürekli bir iletişim sağlanmalıdır; sürdürülebilirlik ilke ve politikalarından yerel toplum bilgilendirilmeli ve onların desteği sağlanmalıdır.
- Sürekli inceleme ve analiz çalışmaları yapılmalıdır; etkili veri toplama ve analizleri ile araştırma devam ettirme ve izleme çalışmaları yapılarak, ortaya çıkan sorunlara hemen çözümler geliştirilmesi sağlanmalıdır (Yıldız ve Kalağan, 2008).
- Doğada yapılacak olan motor yarışları, bisiklet yarışları, kampçılık gibi etkinlikler tasarlanırken bulunulan bölgenin doğal şartlarına (iklim, toprak, fauna, flora, topografik durum, vb.) zarar vermeyecek nitelikte planlanmalıdır.